

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Acta Auctore anonymo perquam antiquo a. Ex codice Ms. reginæ Sueciæ
signato 836.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
J. G.

beana editionis caput 21 auctorem habeat Bernardum, necesse fit, ut Robertus, seu Robertus, Cantoioiensis monasterii abbas, qui illic in prodigii testem publicum vocatur, in vicis adhuc fuerit. Atqui tamen, si anno 1020, imo etiam, ut liberalis sim, si anno 1010 hoc caput 21 conscriptum statuamus, fieri nequit, aut saltem minime credibile est, ut Robertus ille vocari tum in testem potuerit, utpote qui vel anno Christi 1010 non tantum reverenda canitie satis honestus, qualis illic vocatur, sed centenario longe major existisset, quandoquidem jam tum ab anno 945 a Stephano II, Claramontensi episcopo, Cantoioiensis monasterio praefectus fuerat, postquam, jam ante maturus aetate vir, Bricatensis abbas seu praepositus fuisset, quemadmodum tom. XI Spicilegii Acheriani editionis primae pag. 285 ex fundationis diplomate et apud Mabillonium in Annal. Bened. ad annum Christi 945 mun. 79 videre est. Igitur caput illud 21, prodigium illud complectens, Bernardum, qui sua dumtaxat aetate gesta, et quorum testes in promptu essent, conscribere voluit, nulla veri specie auctorem habere, dici potest. Hisce adde, quod hujus capituli auctor suo loquendi modo se tum suo, tum collegiarum suorum nomine, loqui, ut supra de alio diximus, satis prodatur, ut adeo eum diversum a Bernardo esse, vel ex hoc capite non temere asseri possit.

Cur non omnia miracula S. Fidis a nobis elenda.

94 At, quorsum haec, inquires, tam diffuse disputata? Respondeo, ut causam reddam, cur non omnia, quae tum in apographo nostro, tum in editione Labbeana referuntur miracula, hic recudenda censuerim, eorumque habuerim delectum, quorum potior esset fides, tum ab ipsius Bernardi auctoritate, tum a testium, quos hic laudat, relatione. Ceterum, vel inter haec nonnulla sunt, quibus, nisi mirabilem in Sanctis suis omnibusque operibus Deum esse sciremus, eaque hic ab erudito et ecclesiastica dignitate praedito sacerdote memoriae commendata essent, haud adeo integram, nedum facilem haberemus fidem. Ipsa nunc Martyrii S. Fidis Acta habe: quibus Translationum corporis ejus documenta, hisque Miraculorum libros tres, pro nostro more in capita divisos, appositisque in margine veterum capitulorum nostri apographi numeris, ex parte saltem post subjiciam, et Annotatis illustrabo.

ACTA

Auctore anonymo perquam antiquo a.

Ex codice Ms. reginae Sueciae signato 863.

S. Fides, ad huc juvenis virgo, b c

* I. fide, vel adde lumine

Sancta igitur b Fides Agennensium civitate c oriunda fuit, et ex parentibus clarissimis splendidissima proles procreata, alumna loci ipsius in ortu, facta est patrona in passionis obitu; nobilis quoque veterum et generosa stirpe parentum, sed facta est Christi munere nobilior, quae stola virginitatis candida induta, fulgens fidei * in Domino Jesu Christo, odorem suavitatis protulit. Haec namque prima in civitate

Agenna d decus et exemplum magni martyrii D cunctis Christi fidelibus fuit; vitam namque temporalem perdere voluit, ut possideret aeternam, quia ab ipsis incunabulis infantiae Dominum Jesum Christum dilexit et suum Deum esse authorem *. Juvenis quidem tempore passionis erat aetate e, sed sensu et opere senex manebat; pulchra erat facie, sed pulchrior mente; virginitatis quoque candore formosissima, vultusque hilaritate serena.

2 Igitur cum eodem tempore praeses sceleratissimus, nomine Datianus, directus a profanis Diocletiano seu Maximiano imperatoribus, qui tunc Romanae arcis primatum regere videbantur f; Agennum urbem ingrederetur, dolo instigatus diaboli, quatenus sacrilegos beneficis remuneraret g, atque Christianis, ibidem metu ipsius latentibus, atrocissimas penas inferret; continuo beatissimam virginem Fidem accersiri jussit et suis conspectibus duci praecipit. At illa se sponte ministris offerens h, corpusque suum undique signo sanctae Crucis i muniens, orabat ad Dominum, dicens: Domine Jesu Christe, qui tuos semper in omnibus adjuvas, adesto nunc famulae tuae, et praebe ori meo sermonem acceptabilem, quem in conspectu tyranni hujus respondeam: et armata sanctae crucis vexillo, fronte, ore pectoreque, sancto roborata spiritu, hilari animo perrexit.

3 Cum autem adstaret coram praeside, blando sermone ait ad eam: Quod est vocabulum nominis tui? Cui consequenter sancta Fides, nullo metu perterrita, respondit: Fides nomine et opere vocor. Praeses dixit: Qui cultus, inquit, religionis ac fidei tuae? Ad haec sancta Fides respondit: Ab exordio juventutis meae Christiana sum, et Domino Jesu Christo tota mentis devotione deservio, illiusque nomen confiteor; illi me tota devotione committo. Praeses vero callidissimus, simulata tranquillitate, paulo indulgentius respondit: Accipe, inquit, o juvenis puella, consilium, pulchritudini atque juventuti tuae necessarium, et cessa ab hac confessione, et sanctissimae Dianae k sacrificia, quia ipsa est sexui vestro consimilis, et multis te muneribus faciam ditioerem. Quam promissionem Christi Virgo, velut nihilum deputans, ita respondit: A Patrum traditionibus cognovi, quia omnes dii gentium daemonia sunt l, et tu mihi persuadere vis blanditiis, ut eis sacrificare debeam? Praeses vero, ira commotus, ait ad eam: Ut quid deos nostros daemonia esse, dicere praesumpstisti? Aut, prostrato, inquit, corpore, diis sacrificia, aut diversis te faciam interire tormentis.

4 Tunc sancta Fides, secunda de praemio, exemplo magnorum martyrum roborata m, has audiens minas, desiderans a terrena vita ad supernam migrare gloriam, in hac vociferatione prorupit, dicens: Ego enim pro nomine Domini mei Jesu Christi non solum pati diversa sum parata tormenta, sed et mortem in ejus confessione subire desidero. Tunc praeses, magis furore succensus, jussit satellitibus suis, ut sanctam Virginem inferrent in lectum aereum n et superpositam per quatuor partes extendi, ignemque supponi praecipit, ut ejus membra tam crudeli disrumperentur supplicio. Itaque candentem craticulam sanctissima Virgo ultro conscendens, divaricatis membris, per quatuor partes extenditur, lorisque o ferreis coarctata per flammeam cratem provolvitur; cui impii ministri

D

d

* I. ut suum Deum et Authorem c

a Daciano praeside accersita, et ad martyrium parata, f

g

h

i

E

imperterrita Christum confitetur, ac blanditias et iram praesidis contemnit;

k

F

l

quare dire ejus jussu torquetur;

m

n

o

ministri

A ministri ferreis bacillis ardentes prunas subi-
ciunt * adipe flammis injecto, ad latera torrida
incendia subvolare cogunt.

at sua con-
stantia mul-
tos ad Chri-
stum conver-
tit,

p
q

5 Quod videntes, qui aderant, una voce cla-
maverunt, dicentes: O impietas, et injusta judi-
cia! Innocens et Dei cultris et primæ dignitatis
honore præfulgens, cur absque ullo facinore
gravissimis suppliciis mancipatur p? Multi enim
sunt, quorum ignoramus nomina q, qui ea die
videntes sanctæ Fidis constantiam a sacrilego
dæmoniorum jugo pia colla solventes, credide-
runt in Dominum Jesum Christum et gloriosam
sunt coronam martyrii consecuti, quos omnes
ad jugulum mortis una conspuratione consortos
mox ut vidit sævus ille carnifex, blandimentis
demulcere minisque terrere eos cœpit: sed nec
sic ullo modo flectere potuit, sicque in ira com-
motus, quia se adversus eos nullatenus præva-
lere sensit, ad ultimum data sententia, omnes
simul cum beata virgine et gloriosa martyre
Fide duci ad delubra præcepit, ubi aut diis im-
molare, aut, capitibus amputatis, omnibus cer-
tum fieret vitam finire illorum.

B
quibuscum
tandem capite
truncatur die
vi Octobris.

r

6 Ducti sunt ergo Christi Milites una cum
beata Fide ad prædictum locum; ubi, cum
nulla vi potuerunt compelli ad sacrificandum,
capitibus cæsis, unius diei hora cum triumpho
martyrii ad coronam gloriæ feliciter simul
pervenire meruerunt. De quorum passione secunda
Nonas Octobris r nos gaudere et illustrare
voluit, qui gloriatur in Sanctis Dominus noster
Jesus Christus, cui est honor et gloria cum
Patre et Spiritu Sancto, Deus per omnia sæcula
sæculorum.

ANNOTATA.

a De fide et antiquitate horum Actorum vide
disputata in Commentario, toto § 1; quale autem
hæc inter et Suriana Labbeanae ac metrica mar-
tyrii Acta, quæ non edimus, discrimen sit, nota-
tum habes ibidem num. 3.

b Vox hæc igitur cum Prologo quodam, qui in
apographo nostro inque Conchensis aliisque non-
nullis codicibus Mss. desideratur, connexionem
habet. Hunc porro Prologum ab eo, quem Vallicel-
lensis codex Ms. et apographa Sanmaximinianum
Trevirensis, Rubæ vallis et Ultrajectinum sancti
Salvatoris exhibent, diversum fuisse, ex eo liquet,
quod in his de S. Caprasio æque ac de S. Fide men-
tio fiat, in eo autem, qui Actis nostris præfixus
fuit, haberi talis mentio nequirit, cum in ipsis
Actis de S. Caprasio nullus sermo fiat.

c De patria S. Fidis consule Comment. num. 17.

d De hac urbe ita scribit Dionysius Sammar-
thanus tom. II Galliæ Christianæ auctæ col. 891
et 892: Aginnum seu Agennum caput Nitiobri-
gum est, et Aquitaniæ II secunda post metropo-
lim Burdigalensem civitas recensetur in veteri
Galliarum Notitia. Porro Nitiobriges populi
Tolosatibus, Petrocoriis et Cadurcis conter-
mini sunt, de quibus meminere Cæsar lib. vii,
cap. 75, Strabo lib. vii, Plinius lib. iv, cap. 19,
Sidonius lib. viii, Epist. xi ad Lupum, Ptole-
mæus lib. ii, cap. 7 et Ausonius, Hieronymus,
Gregorius Turonensis, Fredegarius et alii. Inter
claras Aquitaniæ urbes merito laudatur, maxime
quod sit sita in regione pulchra, amœna, pingui
ac fertili, cujus terra, ut in Descriptione Fran-
ciæ per flumina tradit Papyrius Massonus, felici-
bus glebis locupletatur, et quod tribus anni-
bus, Olto, Duranio et Garumna irrigatur. Plura

qui de hac urbe nosse velit, adeat Sammarthanum
loco cit., Hadrianum Valesium in Notitia Gal-
liarum pag. 376, et Baudrandum in Lexico Geo-
graphico.

e De juniore Martyris nostræ ætate agitur etiam
in Libro i Miraculorum ejus, infra edendo, capp. 1
et 2, quæ proin adisis.

f De Daciano præside, deque martyrii S. Fidis
epocha vide disputata in Commentario numm. 11
et 21, et ex his corrige errorem auctoris Historiæ
Alsatiæ, anno 1727 editæ, qui sub Decio S. Fidem
passam scribit lib. xvi, pag. 181.

g Promissa quandoque a Romanis præsidibus
bona, honores dignitatesque fuisse Christianis, qui
Jesu Christo nuntium remitterent, ostendimus in
Commentario num. 12 sub finem.

h Cum nempe ministrorum manus evadendi
nulla spes tenellæ Virgini esset, forti animo ultro
se eis capiendam obtulit. Hinc mihi non undequa-
que placent Julii Cæsaris Scaligeri de S. Fide
versiculi, quibus facile potuisse Virginem mini-
strorum manus evadere asserit, ita eam loquen-
tem inducens:

Si nolim, frustra quæretis: tuta latebo.

Terrarum Domino quæ loca terra neget? E

Sed volo: quin cupio, frustra ergo quæritis
inter

Tesqua, et inhumanis per loca senta rubis,
Quæ vobis metus, at nobis victoria mors est;
Quæque tibi pretium est, est mihi pœna
fuga.

i Vide, quæ hoc tomo de signo sanctæ Crucis
diximus in Annotatis ad Acta S. Charitiæ vir-
ginis et martyris pag 27 lit. e.

k De hoc falso gentilium numine varia in Lexico
Antiq. Rom. tradit Pitiscus.

l Verba sunt Psalmi 95, v. 5.

m Quorum nempe in tormentis constantiam,
vel ex parentibus, vel ex iis, a quibus Christianam
fidem edocta erat, una intellexerat.

n Vide Gallonium tract. de Instrumentis Mar-
tyrum eorumque cruciatibus pag. 94 lit. c.

o Species vinculi pro genere hic adhibetur. Lora
enim proprie non ferrea, sed confecta ex corio
vincula sunt.

p Vide, quæ in hanc rem disputata a nobis
sunt in Commentario num. 8 et seqq. Ceterum
his suppliciis illæsam fuisse S. Fidem, quod ta-
men in Lectionibus propriis Meldensibus traditur,
Acta nostra omnino non indicant. F

q De anonymis sanctæ Fidis Sociis martyribus
adisis, quæ diximus in Comm. numm. 5 et 21.

r Consule, quæ de martyrii die in Commenta-
rio num. 25 disseruimus.

TRANSLATIO METRICA

S. FIDIS VIRG. ET MART.

AD MONASTERIUM CONCHACENSE,

Auctore anonymo a.

Ex veteribus Mss.

P ost revelatum corporis
Thesaurum Fidis martyris b,
Virgo sacra prodigiis

Ad inventas
S. Fidis reli-
quias, b

Cœpit